ՄԱՐՈՒԹԱ ՍԱՐԻ ԱՄՊԵՐԸ

ԷՍ ՀԻՆ ՈՒ ՆՈՐ ՕՐԵՐ... ԷՍ ՄԱՄՌՈՏ ՕՐԵՐ...

1

Պապի, քո Նոր տարին շնորհավոր:

— Պապի...

Քույրերիս երեխաները՝ տղա, աղջիկ, մեծ, փոքր, լվացված-սանրված, բաց մազերով ներս են խուժում, շրջապատում հորս:

Հայրս նստած է վառարանի մոտ, թևերը ծնկներին ծալած և իննսուն տարիների հեռվից մշուշոտ հայացքով նայում է պատուհանից դուրս: Մեր պատուհանները բացվում են դեպի հարավ, հայրս այդ մեկը հաստատ գիտի, ավելի ճիշտ՝ գիտեր: Հիմա, այս պահին, ես վստահ չեմ, թե հայրս հիշում է՝ որտե՞ղ է գտնվում ինքը, ո՞ր կողմն է նայում և ովքե՞ր են դիպչում ծնկներին հանգչող իր աջին:

Երեխաները հերթով բռնում են հորս աջը:

— Քո Նոր տարին շնորհավոր, պա՛պ,— գոռում է Արտաշը:

— Աշո՞տ,— ձայն է տալիս հայրս,— դո՞ւ ես:

— Հա՛, պապ,— առաջ է գալիս Աշոտը,— Նոր տարիդ շնորհավոր:

— Աշոտ, դու հոս ի՞նչ կանես. գառներն ո՞վ է քշե:

Տարիներ առաջ, երբ կառուցում էինք մեր այս տունը, և հայրս պահանջեց, որ բոլոր պատուհանները բացվեն դեպի հարավ, այն ժամանակ նա իր էրգրի մասին դեռ կարգին պատմություններ էր անում՝ տեղը-տեղին, ու հա՛ հիշում էր նաև, որ էրգրում իրենց գառնարածը Աշոտ անունով աչքաբաց մի տղա էր, որ Վարդավառի է՛ն առավոտ գառների հետ բարձրացավ դեպի Սև սար և գառների հետ էլ չվերադարձավ:

— Գառներն ո՞վ է քշե, Աշոտ,— կրկնեց հայրս:

— Պապի, ի՞նչ գառներ, գառ չունենք: Ձմեռ է, պա՛պ, Նոր տարի է,— Աշոտը գոռաց հորս ականջին,— Նոր տարի՛...

— Նոր տարի՞:

— Հա՛, պապ, Նոր տարի:

— Հայլեե՜,— հայրս տմբտմբացրեց գլուխը և փորձեց ավելի հարմար նստել:— Էս հին ու նոր օրեր,— երգեցիկ, օրհնանքի պես ասաց հայրս, և Աշոտը օղու բաժակը խցկեց հորս բուռը,— էս մամռոտ օրեր անկոփիվ ու անփորձանք ապրիք, էս մամռոտ օրեր... էս ո՞ր թիվն է,— հարցրեց հայրս:

— Յոթանասունչորս, պապ, յոթանասունչորս:

— Յոթանասունչո՞րս... Մուշեղ հո՞ս է... Մուշեղ, աշխարհք խաղա՞ղ է:

— Խաղաղ է,— պատասխանեցի ես, և քույրերիս երեխաները բարձրաձայնեցին՝

— Խաղաղ է, պապ, խաղաղ:

— Խաղա՜ղ ու խաղա՞ղ է... Մեր էրգրի կողմեն թվանքի ձեն չի՞ գալի:— Հայրս առավ աթոռին հենված ձեռնափայտը, փորձեց ոտքի կանգնել և զգաց, որ մի բան խանգարում է:— Էս ի՞նչ է,— ցույց տվեց ամուր բռնած բաժակը:

— Բաժակ է, պապի, մեջը արաղ է: Խմիր: Արա՜ղ է:

— Արա՞ղ:— Հայրս կում-կում խմեց մինչև վերջ, ապա նորից թևերը ծալեց ծնկներին և, հայացքը պատուհանից դուրս, լռեց:

Քիչ հետո հարց տվեց.

— Մուշեղ, Տոնեն էս տարի արաղ շա՞տ ունեն...

Տարիներ առաջ, երբ հայրս իր էրգրի մասին կարգին պատմություններ էր անում՝ տեղը տեղին, առիթով հիշում էր նաև, որ իր փոքր եղբայր Մուշեղը, տեսար, մի քանի ոչխար քշում-բերում էր Մշո դաշտ, Տոնենի տուն և երկու-երեք օր հետո վերադառնում մի տիկ օղի շալակած:

— Մուշեղ,— հետո ասաց հայրս,— էս գարնան Ծովասարի արտերն ի՞նչ ցանենք: Գարի՞ ցանենք, թե՞ գլգիլ:

— Է՜, Օվե,— հորս համերկրացի Գրիգորը գլուխը տարավ-բերեց,— աստված քու տունը շավերի, Օվե, դու էղ ո՞ւր ես հասե: Եվ նա մեկեն ու տաք սկսեց երգել:

— *Սասնո կելներ բարակ ծուխ, Հոյ Նուբար...*— պարե՛ք, ճժեր,— երգի հանգվույն կանչեց քեռի Գրիգորը,— *Սասնո սարեր քարուքար, Հայ Նուբար...*— շախով պարե՛ք, իմ խորոտիկ ճժեր,— խրախուսեց քեռի Գրիգորը:— *Նախշուն գոգնոց աղջիկներ, Հոյ Նուբար, կանաչ վարոց հասաղներ, Հայ Նուբար, գարնան կելնեն Ծովասար, Հայ Նուբար, Հայ Նուբար, Նուբար Նուբար...* Օվե՜,— կանչեց հորս համերկրացին,— էս ինչքան թոռ ունես... Պարե՛ք, իմ նախշուն, իմ կապույտ ճժեր, պա-

րե՛ք:— *Դաշտով կանցներ ջուխտակ գետ, Հայ Նուբար, մեկ՝ Մուրադ, մեկ՝ Մեղրագետ, Հոյ Նուբար, Հայ Նուբար, Նուբար, Նուբար...*

— Մուշեղ,— չոր ձայն տվեց հայրս,— կխաղա՞ս: Հա՞: Կխաղա՞ս,— կռվարար կրկնեց հայրս:— Էսօր ապրել-մեռնելու օր է, դու կերգիս ու կխաղա՞ս:

— Ի՞նչ է, Օվե,— գոռաց հորս համերկրացին,— քու ուզածն ի՞նչ է:

— Բա էդ խոսք խո՞սք էր, Մուշեղ,— կռվարար պատասխանեց հայրս,— երեկ չէ՞ մեր խոփ ջարդավ: Մենք Գալշոյ Մանուկի տղերքն էգնինք ու մեր գութան կանգնի՞: Հա՞: Մեր գութան կանգնի՞: Էս գիշեր բարոն թե սարից իջնի, ի՞նչ պատասխան կտաս, Մուշեղ,— չոր հարցրեց հայրս:— Շուտ ելի կանգնի ոտքի: Թե Իսրոն սարից իջնի, ի՞նչ պատասխան կտաս:

— Պապի՛,— հորս ականջի մոտ կանչեց Աբրահամը,— ի՞նչ գութան, ի՞նչ խոփ, Նոր տարի է, Նոր տարի՜...

— Նոր տարի՞:

— Հա՛, պապ, Նո՜ր, Նոր տարի:

— Հայլեե՜..— Հեռու-հեռվի՜ց, Ծովասարի փեշի իր արտերից դարձավ եւ եկավ հայրս:— Էս հին ու նոր օրեր... Էս մամռոտ օրեր... Մուշեղ հո՞ս է:

— Հա՛, պապի, էստեղ է:

— Մուշեղ, աշխարհք խաղա՞ղ է:

— Խաղաղ է, հայրիկ:

— Խաղաղ է, պապ,— բարձրաձայնեցին երեխաները,— խաղա՜ղ է...

— Խաղա՜ղ ու խաղա՞ղ է... Դե, աստծո բարին, ձգուկ, փառք տիրոջ: